

'Een hele evolutie'

**Laurent Bursens
over 20 jaar VAPH**

• **Drie zorgvernieuwings-
projecten nader bekeken**

**mijn.vaph.be: raadpleeg
uw dossier online**

• **Audiokrant nu ook
op het Internet**

‘Een hele VAPH blaast 20 kaarsjes uit evolutie’

Twintig jaar geleden werd het Vlaams Fonds opgericht, de voorloper van wat nu het VAPH heet. Administrateur-generaal Laurent Bursens blikt terug op de voorbije verwezenlijkingen, maar kijkt vooral vooruit naar de toekomst van de gehandicaptenzorg in Vlaanderen.

‘Kort gezegd is onze evolutie die van een Fonds dat in de eerste plaats de voorzieningen subsidieerde, naar een organisatie die dienstverlenend werkt voor personen met een handicap, zodat ze zoveel mogelijk kunnen deelnemen aan alle aspecten van de samenleving’, zegt Laurent Bursens.

Twee grote veranderingen hebben die evolutie gestuurd. ‘Ten eerste is er het idee van inclusie: de zorg voor een toegankelijke maatschappij mag niet opgesloten zitten in één departement, maar is een taak van alle overheidstakken: vervoer, onderwijs, werk, noem maar op. En ten tweede is er de strijd tegen de betutteling uitgaande van organisaties van personen met een handicap zelf. Mensen met een handicap willen zelf beslissen hoe ze hun leven willen leiden en hoe ze hun zorg organiseren.’

Inclusie

De inclusie-idee heeft er onder meer voor gezorgd dat het VAPH sinds 2006 niet langer het enige aanspreekpunt is om de integratie te bewerkstelligen. ‘Voeger deed het Vlaams Fonds alles: we zorgden voor huisvesting, boden een correctie op de inkomens, wat eigenlijk een OCMW-taak is, bemoeiden ons met tewerkstelling, enzovoort.’

‘In 2006 is de tewerkstellingstak verhuisd naar het beleidsdomein waar het thuishoort: werk en sociale economie. En de trein is volop ver-

trokken: de zorg voor toegankelijkheid zit nu bij Gelijke Kansen, de NMBS en De Lijn werken een eigen toegankelijkheidsbeleid uit, het beleidsdomein Wonen wordt ertoe gestimuleerd om sociale woningbouw te voorzien die van bij het begin rekening houdt met de behoeften van mensen met een handicap. Dat is positief, want daardoor kan het VAPH zich op zijn echte kerntaak concentreren.’

Vraagsturing

Ook de beweging naar meer vraagsturing is nu stevig op de rails gezet. ‘De motor daarvoor is de persoonsvolgende financiering: het principe dat de persoon met een handicap de beschik-

king krijgt over een budget of een zorgvoucher waarmee hij zelf bepaalt welke zorg hij inkoopt bij welke voorziening.’

‘Dat is een grote uitdaging voor de voorzieningen, die daartegenover kwaliteit en flexibiliteit zullen moeten stellen. Anderzijds zal de omschakeling ook gepaard gaan met een administratieve lastenvermindering. De huidige dagprijsfinanciering is administratief bijzonder tijdrovend, en met een persoonsvolgende financiering kan veel van die ballast overboord.’

Het PAB, waar intussen al ongeveer 2000 mensen gebruik van maken, is een eerste, heel uitgebreide vorm van persoonsvolgende financiering.

Onlangs is ook een tweejarig experiment met een Persoonsgebonden Budget afgelopen. ‘We onderzoeken nu hoe we beide systemen kunnen combineren tot

Het VAPH in 2020

Waar moet de gehandicaptenzorg staan in 2020? Laurent Bursens geeft enkele kernpunten.

Persoonsvolgende financiering. ‘In 2020 is er een veralgemeend systeem van persoonsvolgende financiering. Er zijn ook steeds minder collectieve voorzieningen. De meerderheid van de personen met een handicap woont in een huis dat ze zelf huren of hebben gekocht. Het VAPH zorgt voor de aanvullende zorg en assistentie, die het netwerk of de mantelzorg niet meer kan bieden.’

Inclusie. ‘De samenleving is meer en meer inclusief. Dat betekent bijvoorbeeld dat er bij het bouwen van woningen en publieke infrastructuur van bij het begin rekening wordt gehouden met toegankelijkheid. Vandaag gooien we soms echt geld in de riool: eerst moeten we een traplift bouwen, en een paar jaar later wordt die traplift weer afgebroken omdat de partners gescheiden zijn. Als je een gelijkvloers huis bouwt, hoef je geen traplift te hebben.’

'In de toekomst zullen alleen voor heel specifieke settings nog collectieve voorzieningen bestaan, zoals dagcentra en gespecialiseerde nursingtehuizen.'

een veralgemeende persoonsvolgende financiering. Maar het principe is verworven: vanaf 2013 krijgt iedere nieuw ingeschreven persoon met een handicap een vorm van financiering die hem volgt.'

Met de nieuwe financieringsvorm hangt ook de evolutie naar minder collectieve voorzieningen samen. 'Het doel is om zoveel mogelijk personen met een handicap in een huis in de rij te laten wonen. In de toekomst zullen alleen voor heel specifieke settings nog collectieve voorzieningen bestaan, bijvoorbeeld dagcentra en gespecialiseerde nursingtehuizen. Ook dat wordt een uitdaging voor de voorzieningen: hoe breken we buiten onze muren en zetten we de stap naar de samenleving? Die evolutie wordt steeds meer zichtbaar: diensten voor inclusieve ondersteuning, individueel wonen of kleine groepswoningen illustreren die trend.'

Stap voor stap

Een persoonsvolgend budget, een vraaggestuurde zorg: het zijn al langer de *buzzwords* in de gehandicaptensector. Laurent Bursens: 'Dat klopt, en ik had zelf ook liever gezien dat het allemaal wat vlugger ging – ik ben nogal ongeduldig van aard. Anderzijds: de omwenteling die we op twintig jaar tijd hebben verwezenlijkt, is niet niks.'

'Vanaf nu zal de vraaggestuurde zorg zich bovendien steeds duidelijker manifesteren. De Vlaamse Regering heeft er ondanks de economische toestand voor het eerst een meerjarenbudget voor uitgetrokken – 146 miljoen euro over de hele legislatuur. Ook bij de sector zelf is de bereidheid groot. En dankzij de meerjarenplanning die we hebben opgesteld en het plan Perspectief 2020, is elke stap die voortaan gezet wordt een stap in de juiste richting.'

Zorggarantie. 'Ethiek is en blijft een grote uitdaging voor onze werking: hoe kunnen we garanderen dat de juiste mensen met de meeste behoeften het eerst worden geholpen? Voor die mensen willen we tegen 2020 een volwaardige zorggarantie hebben.'

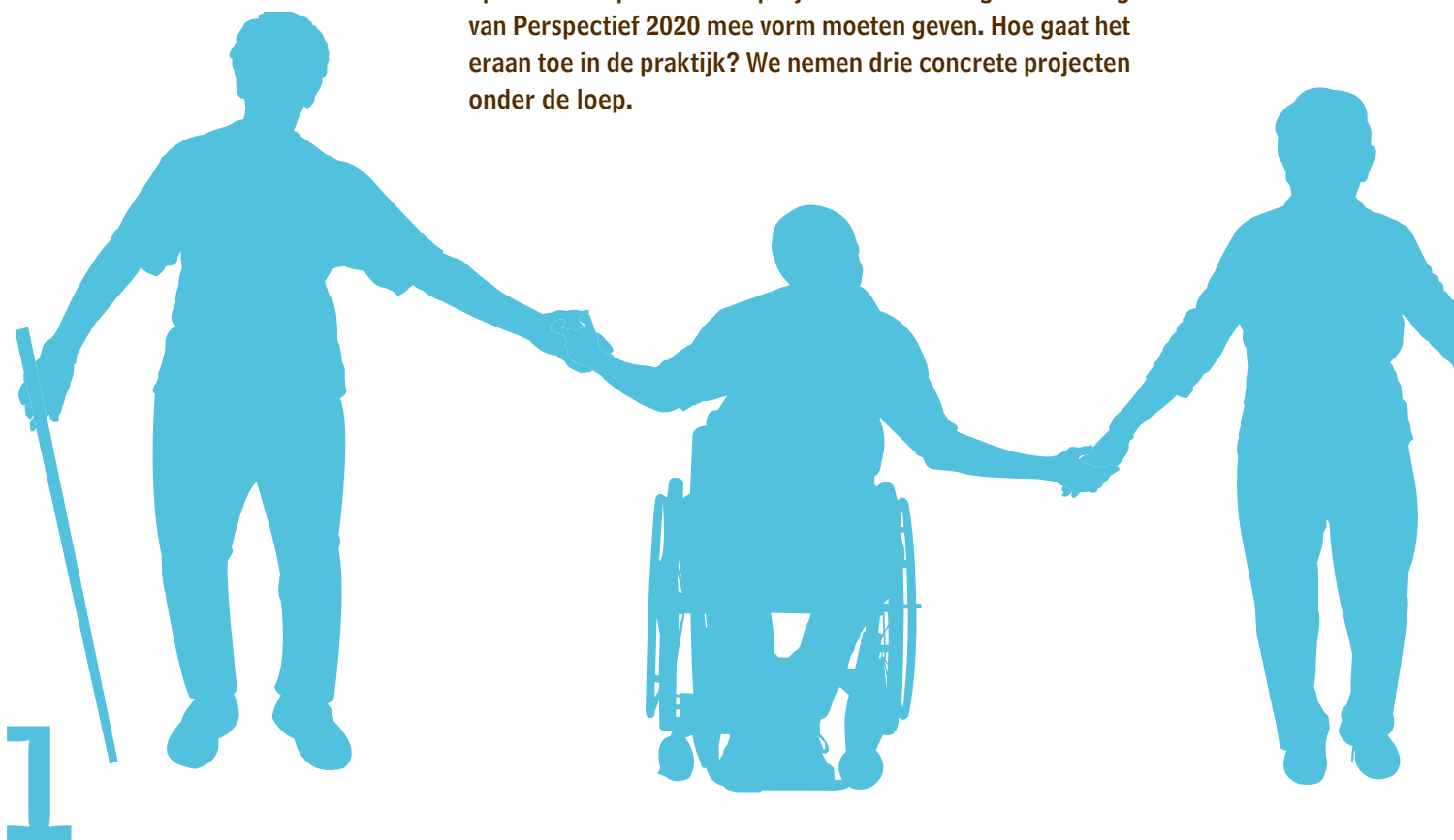
'Tot en met 2014 komt er per jaar gemiddeld 32 miljoen euro geld bij voor het Uitbreidingsbeleid, wat gelijkstaat met een uitbreiding van de opvangcapaciteit met onge-

veer 1.000 plaatsen. Om ervoor te zorgen dat die plaatsen worden ingenomen door degenen die ze het meest nodig hebben, is een heel systeem van zorgregie op poten gezet.'

'Maar we moeten ons geen illusies maken: ondanks die forse stijging van het budget hebben we nog tien moeilijke jaren voor de boeg. Pas vanaf 2020 zal de demografische evolutie ervoor zorgen dat het aantal beschikbare plaatsen voldoende wordt om een volwaardige zorggarantie te bieden.'

Zorgvernie

In het vorige handblad lichtten we al een tipje van de sluier op over de experimentele projecten die de zorgvernieuwing van Perspectief 2020 mee vorm moeten geven. Hoe gaat het eraan toe in de praktijk? We nemen drie concrete projecten onder de loep.

Een tweede leven voor hulpmiddelen

Veel mensen met een handicap hebben thuis hulpmiddelen die op zichzelf nog best bruikbaar zijn, maar vervangen zijn door een nieuwere versie of niet langer bruikbaar zijn omdat hun handicap geëvolueerd is. Waarom zouden we die hulpmiddelen geen tweede leven gunnen? Een eenvoudig idee dat het heropleidingscentrum Sint-Rafaël (Gent) en Blindenzorg Licht en Liefde in de praktijk brengen met het project TReye-IT.

Uitlenen

Jeroen Baldewijns van TReye-IT legt uit: 'We concentreren ons voorlopig op hulpmiddelen voor personen met een visuele handicap, maar de verwachting is dat ons

systeem ook voor andere handicaps nuttig kan zijn. De bedoeling is niet om de hulpmiddelen te verkopen, maar wel uit te lenen aan een welbepaalde doelgroep. Daarom komen alleen hulpmiddelen in aanmerking die relatief duur zijn: goedkope hulpmiddelen kunnen de mensen zich zelf wel aanschaffen.'

'De doelgroep bestaat uit mensen met een visuele handicap die in de huidige hulpmiddelenregelgeving uit de boot vallen, zoals 65-plussers. Ook een doelgroep zijn mensen die een goedgekeurde aanvraag hebben, maar op een hulpmiddel moeten wachten – bijvoorbeeld omdat het in reparatie is, of omdat de bestellingsprocedure langer duurt dan verwacht. Die mensen kunnen

worden gered met een tweedehands hulpmiddel: het eerste jaar gratis, daarna vragen we een beperkt huurbedrag.'

Gat in de markt

Intussen is TReye-IT gestart met de verzameling en reparatie van de hulpmiddelen. 'We maken ze grondig schoon, kijken na of ze nog werken en voeren indien nodig reparaties uit. Zeker driekwart van wat we binnenkrijgen werkt nog perfect. En het enthousiasme bij de schenkers is groot: onze magazijnen in Gent zitten intussen nokvol. Binnenkort starten we met de ontlening. Ook daarvoor hebben we al veel aanvragen binnengekregen. Het lijkt erop dat we een gat in de markt hebben ontdekt!'

uwing in de praktijk

2

Buurtvervlochten in Torhout

Wie over inclusie spreekt, concentreert zich vaak op wat de maatschappij kan doen voor de persoon met een handicap. Buren kunnen bijvoorbeeld als begeleider meegaan op uitstapjes, of boodschappen doen. 'Maar echte inclusie komt van twee kanten', zegt Joke Roels van de Torhoutse voorziening Huize Tordale.

'Met het project Buurtvervlochten proberen we dat tweerichtingsverkeer te stimuleren: we gaan eerst kijken wat de persoon met een beperking voor de buurt kan doen. Bijvoorbeeld zwerfvuil opruimen, boodschappen doen voor de bejaarden uit de buurt, of met de hond van de buurman gaan wandelen terwijl hij gaat werken. Pas later bekijken we welke rol de buurt in de ondersteuning kan opnemen.'

Martine van Huize Tordale

Het Buurtvervlochttingsproject is geen initiatief van Tordale alleen: ook het OCMW en de stad Torhout proberen met dezelfde methodiek hun inwoners met een zwak sociaal netwerk in de buurt in te schakelen. 'Het principe is hetzelfde, maar voor de rest concentreren we ons elk op de eigen doelgroep.'

Eerste stappen

In het eerste jaar van het project werd vooral ingezet op het creëren van de randvoorwaarden voor de start. Zo hebben de Hogeschool Gent en de Universiteit Gent een nulmeting uitgevoerd om later te kunnen uitmaken of het project effectief het welbevinden van de cliënten heeft verhoogd en een impact heeft op de ondersteuningsnoden.

'De voorbije maanden hebben we dan de eerste concrete buurtvervlochttingsstappen gezet', zegt Joke. 'Er zijn contacten gelegd met de verschillende buurten waar onze cliënten wonen. We kijken dan naar wat buurtbewoners én cliënten graag doen of goed kunnen, en of ze dat voor elkaar of met elkaar kunnen doen. Dat kan veel vormen aannemen. Zo wordt een van onze cliënten opgenomen in het plaatselijke koor, zijn er afspraken gemaakt om klusjes te doen, worden er spelletjesavonden georganiseerd, gaan ze bij elkaar op de koffie... Het is allemaal nog pril, maar we zijn op de goede weg!'

Ruilhandel

Origineel aan het project is dat wederkerigheid een belangrijke doelstelling is. Daarom heeft buurtvervlochten inspiratie gehaald uit de LETS-methode. 'LETS staat voor Local Exchange and Trading System, een ruilsysteem waarbij mensen met elkaar spullen, tijd, diensten, gezelschap en kennis uitwisselen. Per dienst krijg je 'punten' die je dan kunt sparen om iemand anders mee te betalen: je hoeft dus niet speciaal iets terug te doen voor dezelfde persoon die jou een dienst heeft gegeven.'

'Bij ons heten die punten Vlechtjes, maar voor de rest is het systeem hetzelfde. Het is een goede manier om ervoor te zorgen dat er echt wederkerigheid is én dat je niet altijd met dezelfde mensen in contact komt. Op die manier krijgen we een soort ruilhandel van diensten, goederen, zorg en sociale contacten: een netwerk van buurtvervlochten!'

Zie ook de getuigenis op p. 8.

Joke Roels
Torhoutse voorziening Huize Tordale

3

Tussen institutionele zorg en pleegzorg in

'It takes a whole village to raise a child': dat is de slogan die de voorgevel siert van Orthopedagogische Groep Limburg (OGL Bethanië). Of: voor de zorg aan kinderen en jongeren met gedrags- en emotionele moeilijkheden heb je de gebundelde krachten van veel verschillende mensen nodig.

Warme thuis

Het Partners in Parenting-project (P&P) is gericht op kinderen en jongeren die momenteel tussen de mazen van de gewone pleegzorg en de residentiële jeugdhulpverlening vallen, zegt Jo Voets, directeur van OGL Bethanië. 'Bijvoorbeeld kinderen die door allerlei omstandigheden niet of nauwelijks kunnen terugvallen op hun ouders. Een langdurig verblijf in een MPI is dan misschien onvermijdelijk, maar een leefgroep is een vrij

atypische leefsituatie. Het gebrek aan perspectief en het gevoel alleen op de wereld te staan, vormt soms een voedingsbodem voor nieuwe gedragsproblemen, naast de vroegere trauma's.'

Jo Voets
directeur van OGL Bethanië

'Anderzijds is een gewoon pleeggezin vaak niet opgewassen tegen de moeilijkheidsgraad van de kinderen, of de omgang met hun ouders. Sommige kinderen hebben ook blijvend nood aan therapie, traumaverwerking, of ontwikkelingsstimulering. Daarom wil Bethanië die ondersteunende interventies blijven aanhouden. Op die manier wordt er een nieuwe kring rond het kind gebouwd: ouders – P&P-gezin – OGL Bethanië.'

'De afstemming van die driehoek is voor elk kind of elke jongere opnieuw maatwerk. De ene is er misschien bij gebaat om één dag in de week bij het P&P-gezin te verblijven, de andere vijf – en in de loop der tijd kan een en ander evolueren. Al bij al een veel flexibeler systeem dan de plaatsing in een pleeggezin, waar het soms alles of niets is. En de blijvende ondersteuning van het OGL vermindert de druk op het P&P-gezin.'

Laagdrempelig

'Op die manier slagen we erin om kinderen of jongeren met een ernstige gedrags- en emotionele problematiek toch meer ontwikkelings- en integratiekansen te geven. De kinderen of jongeren krijgen de kans om de kunstmatige context van de leefgroepen te verlaten en een stap te zetten naar een betere positie in de samenleving. Het is prachtig om zien dat we op dit moment een achttal kinderen het gevoel kunnen geven dat ze ergens bij horen.'

Nieuw! mijn.vaph.be

Het VAPH gaat volledig digitaal: sinds kort kunnen alle VAPH-cliënten hun persoonlijk dossier raadplegen op <http://mijn.vaph.be>.

e-id

Het spreekt vanzelf dat mijn.vaph.be goed beveiligd is: niet iedereen mag bij uw persoonlijke gegevens kunnen. Daarom is de site alleen bereikbaar als u zich legitimeert met uw elektronische identiteitskaart. Die stopt u in een kaartlezer die verbonden is met uw computer.

Momenteel kunt u via mijn.vaph.be uw persoonlijk dossier inkijken, maar nog niet aanpassen. In een volgende fase zullen ook elektronische aanvragen en wijzigingen via deze weg kunnen.

Samenwerking

De ontwikkeling van de toepassing gebeurde in nauwe samenwerking met de personen met een handicap zelf. Dankzij de specifieke inzichten van de doelgroep, werden al aanpassingen doorgevoerd. Ook toekomstige aanpassingen zullen in samenwerking gebeuren.

Vraagje voor het VAPH?

 www.vaph.be

Provinciale Afdelingen

(voor vragen over uw persoonlijk dossier)

Prov. Afd. Antwerpen

Potvlietlaan 5,
2600 Berchem

 03 270 34 40

 03 270 34 41

 antwerpen@vaph.be

Prov. Afd. Vlaams-Brabant

Vlaams Administratief Centrum,
Diestsepoort 6 bus 57,
3000 Leuven

 016 31 12 11

 016 31 12 29

 leuven@vaph.be

Audiokrant nu ook downloadbaar

te raadplegen is. Die editie wordt elke nacht via e-mail naar de abonnees verstuurd.

Sinds kort is er nu een tussenvariant: de Audiokrant via het web. Op de site www.anderslezen.be kunnen abonnees de gesproken krant vanaf drie uur 's nachts downloaden. Vervolgens kan ze dan worden overgebracht op een pocketdaisyspeler of een smartphone met daisysoftware.

die Webbox kun je naar radioprogramma's en gesproken tijdschriften luisteren. Het toestel kan ook de ondertitels voorlezen van sommige tv-programma's van vier Vlaamse zenders (VRT, Ketnet/Canvas, VTM en 2BE) en van een aantal Nederlandse zenders.

De Vlaamse Audiokrant wordt via een internetverbinding gestreamd naar de Webbox die thuis bij de abonnee staat. Zo is er geen cd of andere drager meer nodig. De krant lezen via de Webbox is als luisteren naar de radio, met dit verschil dat de luisteraar zelf het moment bepaalt en de inhoud kiest.

Met de nieuwe Audiokrant op de website www.anderslezen.be kunnen slechtzienden hun krant voortaan ook downloaden of streamen. Het gaat voorlopig alleen om de Corelio-kranten De Standaard en Het Nieuwsblad.

Tussenvariant

Het initiatief voor de Audiokrant gaat uit van Kamelego, de opvolger van De Braillekrant. Sinds enkele jaren geeft die organisatie de Audiokrant uit op cd-rom in daisyformaat. Die editie wordt mee verdeeld met de 'gewone' krant. Ook is er een Digikrant, een digitale versie van de krant die met een brailleeesregel

Webbox

Sinds enige tijd kan de Audiokrant trouwens ook gelezen worden met de Orion Webbox. Met

Meer info

Om de Audiokrant of de Digikrant te kunnen ontvangen, moet u een abonnement nemen. De Audiokrant kunt u eerst uitproberen met een proefabonnement van een dag of een week. De Orion Webbox kost 432 euro voor de versie met kabelverbinding en 521 euro voor de draadloze uitvoering.

Corelio Publishing, t.a.v. Kamelego,
Gossetlaan 30, 1702 Groot-Bijgaarden

☎ info@kamelego.be

🌐 www.kamelego.be

Via de website van www.anderslezen.be kunt u via een login en paswoord boeken, tijdschriften en de Audiokrant downloaden of online lezen.

Prov. Afd. Limburg
Ilgatlaan 7, 3500 Hasselt
☎ 011 27 43 54
☎ 011 28 51 09
✉ hasselt@vaph.be

Prov. Afd. Oost-Vlaanderen
Kortrijksesteenweg 788,
9000 Gent
☎ 09 269 23 11
☎ 09 269 23 39
✉ gent@vaph.be

Prov. Afd. West-Vlaanderen
Magdalenastraat 20,
8200 Brugge
☎ 050 40 67 11
☎ 050 39 36 80
✉ brugge@vaph.be

Antennepunt Brussel
Sterrenkundelaan 30 – lokaal 004
1210 Brussel
☎ 02 225 84 62

☎ 02 225 84 05
✉ brussel@vaph.be
Open op maandag en woensdag van
9.15 tot 12.15 u. en van 14 tot 16 u.
(in juli en augustus alleen op woensdag)

Communicatiedienst
(voor algemene vragen)
Sterrenkundelaan 30,
1210 Brussel
☎ 02 225 85 97
☎ 02 225 84 05
✉ informatie@vaph.be

Centrale Registratie Zorgvragen

Antwerpen
Coördinatiepunt Handicap
Provincie Antwerpen
Boomgaardstraat 22 bus 100,
2600 Berchem
☎ 03 240 61 79
☎ 03 240 61 62
✉ jessie.thys@welzijn.provant.be

Limburg
Coördinatiepunt Handicap
Provincie Limburg
Universiteitslaan 1, 3500 Hasselt
☎ 011 23 72 18
☎ 011 23 82 80
✉ coördinatiepunthandicap@limburg.be

Oost-Vlaanderen
Coördinatiepunt Handicap
Provincie Oost-Vlaanderen
Provinciaal administratief centrum
W. Wilsonplein 2, 9000 Gent
☎ 09 267 75 28
☎ 09 267 73 97
✉ kristien.boterbergh@oost-vlaanderen.be

Vlaams-Brabant
Coördinatiepunt Handicap
Provincie Vlaams-Brabant
Provincieplein 1,
3010 Leuven
☎ 016 26 73 08
☎ 016 26 73 01

✉ handicap@vlaamsbrabant.be

West-Vlaanderen
Coördinatiepunt Handicap
Provincie West-Vlaanderen
Hoefijzerlaan 38, 8000 Brugge
☎ 050 44 12 71
☎ 050 44 12 79
✉ rog@west-vlaanderen.be

**Brussels Aanmeldingspunt voor
Personen met een Handicap (BRAP)**
(voor vragen rond handicap in Brussel)
Louis Wittouckstraat 54, 1020 Brussel
☎ 02 421 18 70
✉ info@brap.be
🌐 www.brap.be

Kenniscentrum Hulpmiddelen (KOC)
Sterrenkundelaan 30, 1210 Brussel
☎ 02 225 86 61
☎ 02 225 84 05
✉ koc@vaph.be
🌐 www.hulpmiddeleninfo.be

‘De fijnere kneepjes van strijkparels’

Buurtvervlochten in de praktijk

Het project Buurtvervlochten van vzw Tordale (zie ook p. 5) is bedoeld om contacten tussen mensen met specifieke mogelijkheden en beperkingen en hun buurt te versterken én zoveel mogelijk wederzijds te maken. Het project begint langzaam op gang te komen en de eerste resultaten zijn er. Martine, die samenwoont met drie andere mensen met specifieke mogelijkheden en beperkingen in een huis, vertelt.

Het is kermis in Torhout als we Martine interviewen, en daar wil ze zeker een kijkje gaan nemen: ‘wat rondwandelen, iets drinken. Eventueel met andere bewoners van ons huis, of alleen.’ Het geeft al aan dat Martine vrij goed geïntegreerd is in de buurt en veel zelfstandig kan. Maar alles kan beter, en Tordale is continu op zoek naar vrijwilligers om bijvoorbeeld uitstapjes te doen of met kleinigheden te helpen.

‘Het gaat vaak om hulp bij kleine dingen, zoals Martine helpen om haar foto’s op een computer te krijgen’, zegt begeleider Dimitri. ‘Als begeleider hebben we niet altijd voldoende tijd om ons met iedere cliënt apart bezig te houden voor dergelijke zaken, en vrijwilligers zijn dus heel welkom. Maar we merken dat de rekrutering niet altijd vlot loopt. Het Buurtvervlochttingsproject zal in de eerste plaats helpen om de drempel voor vrijwilligers te verlagen.’

Kennismaking

Er zijn in elk geval signalen dat dat ook lukt. ‘In juli organiseerde Tordale een kennismakingsavond voor de buurtbewoners, om uit te leggen hoe buurtvervlochten werkt en te vragen wie geïnteresseerd was’, zegt Martine. ‘Dat was een succes: er zijn zo’n 15 à 20 mensen komen opdagen. De meesten kenden we wel van zien, maar veel contact hadden we tot nu toe niet gehad. Nu dus wel.’

‘Ter voorbereiding van de kennismakingsavond hebben we een vragenlijst ingevuld met wat we kunnen, onze interesses en onze hobby’s. Ikzelf heb bijvoorbeeld een naaicursus gevolgd en in het dagbestedingscentrum

heb ik onder meer tekeningen leren maken met strijkparels. Maar mijn hobby is vooral fotografie. Tot voor kort gebruikte ik nog een oud toestel, nu ben ik overgestapt op digitaal.’

‘Zo ben ik in contact gekomen met Jeanine, een buurtbewoonster die me wilde helpen om mijn foto’s op de computer te zetten, de beste uit te kiezen en de rest te verwijderen. Dat was leuk: ik ben bij haar op bezoek geweest, en we zijn ook samen naar mijn moeder geweest in Ieper, om een mooie foto van haar te nemen.’

Omgekeerd leerde Martine aan Jeanine de fijnere kneepjes van het werken met strijkparels. ‘Dat wilde ze graag leren, want ze heeft kleinkinderen en die zien dat graag.’

Ontbijt

Intussen heeft Tordale ook een afspraak vastgelegd voor Martine en andere bewoners om te helpen bij het grootscheepse *Ontbijt op de markt*. ‘Dat is een groot ontbijt dat elk jaar plaatsvindt op de markt van Torhout. Blijkbaar hadden ze volk te kort om tafels op te stellen en borden te zetten, en nu gaan wij daarbij helpen. Met plezier!’

Handblad is een driemaandelijks serviceblad van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap. Verantwoordelijke uitgever: Laurent Bursens, Sterrenkundelaan 30, 1210 Brussel. Redactie en realisatie: Jansen & Janssen – www.jaja.be. Volgend nummer: 15 december 2011.